

**ΕΘΝΙΚΟ ΚΑΙ
ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΑΚΟ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΑΘΗΝΩΝ**

ΕΡΓΑΣΙΑ Α' ΕΞΑΜΗΝΟΥ ΣΤΟ
ΣΥΝΤΑΓΜΑΤΙΚΟ ΔΙΚΑΙΟ

ΘΕΜΑ: «Ο ΣΥΝΗΓΟΡΟΣ ΤΟΥ ΠΟΛΙΤΗ»

ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ: Αντρέας Δημητρόπουλος
ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ : Ανθή Τρούμπουλου

ΑΘΗΝΑ 2009-2010

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ	3
ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟ	4
Κεφάλαιο πρώτο	4
1. Οι Ανεξάρτητες Διοικητικές Αρχές	4
2. Νομοθετική καθιέρωση των Α.Δ.Α.	5
Κεφάλαιο δεύτερο.....	6
3. Ιστορικά	6
α) Τα διεθνή πρότυπα του ΣτΠ	6
β) Ιστορική αναδρομή και τελική καθιέρωση του ΣτΠ	7
4. Συνταγματική κατοχύρωση του θεσμού	9
α) Ο Συνήγορος του Πολίτη ως όργανο του κράτους.....	10
ΜΕΡΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟ	11
5. Ίδρυση του ΣτΠ	11
6. Συγκρότηση του ΣτΠ	12
α) Διορισμός.....	12
β) Θητεία.....	13
γ) Αρχή του ποινικά ανευθύνου του ΣτΠ	13
δ) Παύση της θητείας.....	13
7. Αποστολή- Αρμοδιότητα	14
8. Η αναφορά	15
9. Η Διαδικασία ελέγχου.....	16
10. Η βασική στόχευση του Συνηγόρου	17
11.Ο χαρακτήρας του θεσμού του Έλληνα ΣτΠ.....	18
12. Ο ΣτΠ για το περιβάλλον.....	19
13. Παραδείγματα της διαμεσολάβησης.....	21
του ΣτΠ	21
14. Βασικά συμπεράσματα	22
15. Περίληψη της εργασίας.....	23
16. Περίληψη στα Αγγλικά.....	24
17. Βιβλιογραφικός πίνακας	25

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

« Ο Συνήγορος του Πολίτη »

Ο Συνήγορος του Πολίτη, ως θεσμός, με τη μορφή της Ανεξάρτητης Διοικητικής Αρχής(Α.Δ.Α) δεν είναι ελληνικό φαινόμενο οργάνωσης της κρατικής διοίκησης.Εντοπίζεται στις σκανδιναβικές χώρες,με πρωτοπόρο τη Σουηδία, όπου με τη Συνταγματική αναθεώρηση του 1809 καθιερώθηκε ο θεσμός του Ombudsman¹ προς τον οποίο αντιστοιχεί και ο ελληνικός, με την επωνυμία Συνήγορος του Πολίτη.

Ο θεσμός των Α.Δ.Α λειτουργεί εδώ και πολλά χρόνια τόσο στην Ευρώπη όσο και στην Αμερική.Εξ ορισμού ο Συνήγορος του Πολίτη, ως Α.Δ.Α δεν εντάσσεται στο πλαίσιο της νομοθετικής λειτουργίας,γιατί δεν νομοθετεί, μπορεί απλώς να εισηγείται τη λήψη νομοθετικών μέτρων, για τη βελτίωση των ισχυόντων κανόνων δικαίου, ούτε στην αρμοδιότητα της δικαστικής λειτουργίας, γιατί δεν απονέμει δίκαιο. Επομένως, με βάση τον ιδρυτικό νόμο, ο Συνήγορος του Πολίτη εντάσσεται στο πλαίσιο της εκτελεστικής λειτουργίας και συγκεκριμένα στη διοίκηση, αφού η αποστολή του καθορίζεται ως διαμεσολαβητική μεταξύ των πολιτών και των δημόσιων υπηρεσιών,των Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης(Ο.Τ.Α), των νομικών προσώπων δημοσίου δικαίου(ν.π.δ.δ), και των επιχειρήσεων κοινής ωφέλειας με σκοπό την προστασία των δικαιωμάτων του πολίτη, την καταπολέμηση της κακοδιοίκησης και την τήρηση της νομιμότητας.

¹Γρ. Παγκάκης ,(1991), Εισαγωγή στη Δημόσια Διοίκηση, Εκδόσεις Αντ. Ν. Σάκκουλα, Αθήνα-Κομοτηνή, σ. 364

ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟ: Γενική προσέγγιση του θέματος

Κεφάλαιο πρώτο:Οι Ανεξάρτητες Διοικητικές Αρχές(Α.Δ.Α)

1. Οι Ανεξάρτητες Διοικητικές Αρχές

Οι Ανεξάρτητες Διοικητικές Αρχές(Α.Δ.Α) εμφανίστηκαν στη Γαλλία κυρίως από το 1950. Οι ραγδαίες εξελίξεις σ' όλους τους τομείς της ζωής με την πολυπλοκοποίηση των προβλημάτων, τόσο στην οικονομία, το εμπόριο, τις νέες τεχνολογίες, η αύξηση της γραφειοκρατίας, η δημιουργία των υπερεθνικών οργανισμών(ΕΟΚ), οι δυσλειτουργίες μεταξύ της Διοίκησης και των διοικουμένων, όσο και οι εξελίξεις στο χώρο των τηλεπικοινωνιών, της ραδιοφωνίας και της τηλεόρασης αποτελούν τους λόγους γέννησης των Α.Δ.Α.

Ο νομοθέτης εξουσιοδοτεί αυτές τις Αρχές να εφαρμόσουν τον νόμο σ' ένα τομέα ιδιαίτερο, με την ειδική αρμοδιότητα που τους έχει εμπιστευθεί. Επιφορτισμένες με την προστασία των δικαιωμάτων του ανθρώπου(προστασία των ατομικών ελευθεριών και των κοινωνικών δικαιωμάτων), των πολιτικών ελευθεριών, της φιλελεύθερης πολιτικής φιλοσοφίας και προστασίας των αξιών του δυτικού πολιτισμού, η αποστολή τους δεν σταματά στην προειδοποίηση παραβάσεων, αλλά και στην επιβολή κυρώσεων στους παραβάτες, είτε αυτεπαγγέλτως είτε κατόπιν προσκλήσεως των δημοσίων αρχών.

Οι Ανεξάρτητες Διοικητικές Αρχές² είναι ανεξάρτητες υπό την έννοια ότι δεν υπάγονται στην ιεραρχική εξουσία της Κυβέρνησης. Δεν ασκείται, δηλαδή, κανένας διοικητικός έλεγχος στο πρόσωπο των μελών ή στις πράξεις των Αρχών αυτών. Οι εν λόγω Αρχές υπάγονται μόνο, όπως και η Κυβέρνηση, στο δικαστικό και τον κοινοβουλευτικό έλεγχο, ενώ η ανεξαρτησία των Αρχών εξασφαλίζεται με την κατοχύρωση της προσωπικής και λειτουργίας ανεξαρτησίας των μελών τους.

²Αθανασίου Γ. Ραΐκου «Συνταγματικό Δίκαιο», Τόμος Ι, Εισαγωγή-Οργανωτικό μέρος, Δεύτερη έκδοση Β', Εκδόσεις Αντ. Ν. Σάκκουλα Αθήνα-Κομοτηνή 2002 σ. 867

2. Νομοθετική καθιέρωση των Α.Δ.Α.

Ο θεσμός των Ανεξάρτητων Διοικητικών Αρχών καθιερώθηκε και στη χώρα μας αρχικά από τον κοινό νομοθέτη. Πράγματι, με νόμους, οι οποίοι ψηφίστηκαν πριν από την τελευταία αναθεώρηση του Συντάγματος, ιδρύθηκαν πολλές τέτοιες Διοικητικές Αρχές. Οι σπουδαιότερες Ανεξάρτητες Διοικητικές Αρχές, οι οποίες ανήκουν κυρίως στο Συνταγματικό Δίκαιο, είναι οι ακόλουθες πέντε κατά τη χρονολογική σειρά της σύστασής τους:

1) Άρθρο 15, παρ. 2, του Συντάγματος:
το Εθνικό Συμβούλιο Ραδιοτηλεόρασης (Ε.Σ.Ρ)

2) Άρθρο 103, παρ. 7, του Συντάγματος:
το Ανώτατο Συμβούλιο Επιλογής Προσωπικού (ΑΣΕΠ)

3) Άρθρο 19, παρ. 1 & 2, του Συντάγματος:
η Εθνική Επιτροπή Προστασίας του Απορρήτου των Επικοινωνιών

4) Άρθρο 9Α του Συντάγματος:
η Αρχή Προστασίας Δεδομένων Προσωπικού Χαρακτήρα

5) Άρθρο 103, παρ. 9, του Συντάγματος:
ο Συνήγορος του Πολίτη (ΣτΠ)

Κεφάλαιο δεύτερο: Ο Συνήγορος του Πολίτη

3. Ιστορικά

α) Τα διεθνή πρότυπα του ΣτΠ

Ενδιάμεσος, μεταξύ του κοινοβουλευτικού και του δικαστικού, τρόπος ελέγχου³ της Δημόσιας Διοίκησης, είναι ο θεσμός του Ombudsman που διαμορφώθηκε στην Σουηδία από το 1809. Εκεί αρχικά προβλεπόταν ένας μόνο Ombudsman. Το 1915 προβλέφθηκαν δύο, ένας για τις πολιτικές και ένας για τις στρατιωτικές υποθέσεις. Σήμερα είναι τρεις και καθορίζουν οι ίδιοι τους τομείς της αρμοδιότητας τους. Η αρμοδιότητα των Ombudsman συνίσταται στην έρευνα κάθε υπόθεσης και είναι πολύ εκτεταμένη, γιατί εκτείνεται στη δράση όλης της Δημόσιας Διοίκησης, των στρατιωτικών υπηρεσιών και των δικαστηρίων.

Ο θεσμός του Ombudsman υιοθετίθηκε διαδοχικά και από άλλες σκανδιναβικές χώρες, δηλαδή, τη Φιλανδία από το 1919, τη Νορβηγία από το 1952 και τη Δανία από το 1954, χωρίς όμως αρμοδιότητα για τα δικαστήρια. Στη Μεγάλη Βρετανία το 1967 ιδρύθηκε η θέση του Parliamentary Commissioner for Administration, ο οποίος διορίζεται από τον Βασιλέα μετά από πρόταση του Πρωθυπουργού, για όσο διάστημα ασκεί ικανοποιητικά τα καθήκοντα του και ως τη συμπλήρωση του 65^{ου} έτους της ηλικίας του. Ενεργεί ανακρίσεις για παράνομα των ιδιωτών σχετικά με την κακή λειτουργία της Διοίκησης μετά από έγγραφη αναφορά ενός μέλους της Βουλής των Κοινοτήτων και υποβάλλει σχετική έκθεση στο μέλος αυτό ή στη Βουλή. Θεσμοί Ombudsman έχουν επίσης οργανωθεί στο επίπεδο της τοπικής αυτοδιοίκησης και του συστήματος υγείας. Παρεμφερές όργανο ελέγχου είναι αυτό που συστήθηκε στη Γαλλία το 1973, ο Mediateur που ενεργεί ανακρίσεις, μετά από αιτήσεις μόνο φυσικών προσώπων, που υποβάλλονται διαμέσου ενός βουλευτή ή γερουσιαστή, και μπορεί να κάνει υποδείξεις στα αρμόδια διοικητικά όργανα.

³Επαμεινώνδας Π. Σπηλιωτόπουλος, Εγχειρίδιο Διοικητικού Δικαίου, παρ. 2. Ο Ενδιάμεσος Έλεγχος, Εκδόσεις Αντ. Ν. Σάκκουλα Αθήνα- Κομοτηνή, Ενδέκατη Έκδοση, Ανατύπωση 2005, σ. 400

β) Ιστορική αναδρομή και τελική καθιέρωση του ΣΤΠ

Με το τέλος του Β' Παγκοσμίου Πολέμου και του εμφυλίου για την Ελλάδα πραγματοποιούνται με ταχύτατο ρυθμό αλλαγές στο οικονομικό, κοινωνικό και τεχνολογικό σκηνικό της χώρας. Δίνεται έμφαση στην ανάπτυξη και διαφοροποιείται ο ρόλος του κράτους με την υιοθέτηση και ενδυνάμωση του κράτους πρόνοιας, το οποίο επιτρέπει τον κρατικό παρεμβατισμό σε όλο και περισσότερες δραστηριότητες της δημοσίου και ιδιωτικού βίου. Οι σχέσεις κράτους- πολίτη αυξάνονται με γεωμετρική πρόοδο, νέες νομοθετικές ρυθμίσεις και διαδικασίες πολύπλοκες καθιερώνονται, δίκαια και μη αιτήματα συγκεντρώνονται στις υπηρεσίες του δημόσιου τομέα που κάνουν, όμως, τον κρατικό μηχανισμό περισσότερο δυσλειτουργικό και αναποτελεσματικό.

Διαχρονικά οι προσπάθειες⁴ για τον εσωτερικό έλεγχο της διοίκησης με σκοπό την αντιμετώπιση της κακοδιοίκησης για τη βελτίωση της ποιότητας των παρεχόμενων προς τον πολίτη υπηρεσιών είναι αρκετές. Χαρακτηριστικά αναφέρονται οι εξής προσπάθειες:

- Στο τέλος της δεκαετίας του πενήντα λαμβάνονται μέτρα για τη βελτίωση της λειτουργίας των δημόσιων υπηρεσιών(ν.δ 3983/1959) και θεσμοθετείται η Κεντρική Υπηρεσία Ερεύνης Παραπόνων(ΚΥΕΠ), οι Υπηρεσίες Έρευνας Παραπόνων(ΥΕΠ) που λειτούργησαν σε κεντρικό και περιφερειακό επίπεδο, τα Γραφεία Πληροφοριών και Παραπόνων(ΓΠΠ) σε νομαρχιακό επίπεδο.

- Στο τέλος της δεκαετίας του εξήντα η κατάλυση του Πολιτεύματος δεν άφησε ανεπηρέαστη τη λειτουργία της δημόσιας διοίκησης και θεσμοθετείται ο Επίτροπος Διοικήσεως (ν.δ 2/1968, ν.δ 215/ 1969)

- Στη δεκαετία του εβδομήντα με την μεταπολίτευση δίνεται προτεραιότητα στην αποκατάσταση της δημοκρατίας. Ωστόσο, τα μέτρα που ελήφθησαν στόχευαν στη βελτίωση των σχέσεων κράτους- πολίτη.

⁴Παγκάκης, Γρηγόριος Λ. , «Ο Συνήγορος του Πολίτη» , 2003, σ. 48-49

- Στην δεκαετία του ογδόντα με τις διατάξεις του ν. 1599/1986 που αναφέρονται στις σχέσεις κράτους- πολίτη συνιστώνται τα Γραφεία Επικοινωνίας και Πληροφόρησης Πολιτών(ΓΕΠΠ). Στην ίδια δεκαετία με τις διατάξεις του ν. 1735/1987 συγκροτείται το Σώμα Ελεγκτών Δημόσιας Διοίκησης(ΣΕΔΔ) , αλλά έμεινε διάταξη-ρύθμιση ανενεργός μέχρι το 1992, οπότε έγινε ενεργοποίηση του θεσμού με τις διατάξεις του ν. 1892/1990(άρθρο 84).

- Στη δεκαετία του ενενήντα ο προβληματισμός εντείνεται, οι θέσεις άλλων οργανισμών υπερεθνικών- διεθνών(Ε.Ε-ΟΟΣΑ), εκθέσεις εμπειρογνομόνων καταδεικνύουν τις διαγραφόμενες τάσεις και ενισχύουν όλο και περισσότερο την καθιέρωση του θεσμού του Συνήγορου του Πολίτη που να είναι αυτόνομος και λειτουργικά αυτοτελής. Η καθιέρωση⁵ αυτή ενισχύεται από την ισότιμη ένταξη της Ελλάδας στην Ευρωπαϊκή Ένωση, στην οποία με τη Συνθήκη του Μάαστριχ(1992) καθιερώνεται ο θεσμός του Διαμεσολαβητή.

Το κοινωνικό, οικονομικό και πολιτικό κλίμα που επικρατεί στη χώρα ευνοεί την καθιέρωση του νέου θεσμού του Συνηγόρου του Πολίτη, ως Α.Δ.Α και στην Ελλάδα. Οι κλυδωνισμοί και οι επιφυλάξεις ξεπερνιούνται, η πολιτική βούληση επηρεασμένη από τον υπερεθνικό περίγυρο και τις διαγραφόμενες τάσεις ενδυναμώνεται και η θεσμοθέτηση του ΣτΠ γίνεται πραγματικότητα με τις διατάξεις του ιδρυτικού ν. 2477/97, όπως τροποποιήθηκε και συμπληρώθηκε μεταγενέστερα.

Στο ξεκίνημα του 21^{ου} αιώνα σημειώνεται η μερική αναθεώρηση του ισχύοντος Συντάγματος(2001). Ο συνταγματικός νομοθέτης με το ψήφισμα της 6^{ης} Απριλίου 2001 της Ζ΄ Αναθεωρητικής Βουλής των Ελλήνων έθεσε σε ισχύ το νέο αναθεωρημένο Σύνταγμα, με το οποίο ολοκληρώνεται η θεσμική κατοχύρωση του Συνήγορου του Πολίτη, έτσι ώστε να μην μπορεί να γίνεται λόγος για έλλειμμα θεσμικής κατοχύρωσης. Η συνταγματική επιταγή της παρ. 9 του άρθρου 103 υλοποιείται με τις διατάξεις του ν. 3051/2002.

⁵Παγκάκης , Γρηγόριος Λ. , «Ο Συνήγορος του Πολίτη», 2003, σ. 50

4. Συνταγματική κατοχύρωση του θεσμού

Το ισχύον Σύνταγμα της χώρας μας πριν από την τελευταία αναθεώρηση του δεν πρόβλεπε το θεσμό των Ανεξάρτητων Διοικητικών Αρχών. Η ίδρυση τέτοιων Αρχών από τη νομοθετική λειτουργία ήταν συνταγματικά ανεπίτρεπτη. Ειδικότερα, η ίδρυση Αρχών με νόμους δε συμβιβαζόταν προφανώς με την αρχή της διάκρισης των λειτουργιών, την οποία καθιέρωνε και καθιερώνει το άρθρο 26 του Συντάγματος. Πράγματι, η διάταξη της παρ. 2 του άρθρου αυτού του Συντάγματος αναθέτει ολόκληρη την «εκτελεστική λειτουργία» στον Πρόεδρο της Δημοκρατίας και την Κυβέρνηση χωρίς τη γενική επιφύλαξη του νόμου. Εξαιρέσεις από την αρχή αυτή και από την αρχή της διάκρισης των λειτουργιών γενικά έπρεπε και πρέπει να καθιερώνονται μόνο με ρητές διατάξεις του Συντάγματος. Καμιά όμως τέτοια διάταξη του Συντάγματος δεν εξουσιοδοτούσε τον κοινό νομοθέτη να αφαιρεί σοβαρές αρμοδιότητες της εκτελεστικής λειτουργίας από την Κυβέρνηση και να τις αναθέτει σε άλλες διοικητικές αρχές που δεν υπάγονται ούτε καν στον έλεγχο νομιμότητας αυτής. Συνεπώς, όλοι οι νόμοι, οι οποίοι ίδρυσαν τέτοιες αρχές, δεν ήταν σύμφωνοι με το Σύνταγμα. Το ίδιο ισχύει και για τους νόμους, που θα ιδρύσουν Ανεξάρτητες Διοικητικές Αρχές, τις οποίες δεν προβλέπει το αναθεωρημένο Σύνταγμα.

Με την τελευταία αναθεώρηση του Συντάγματος κατοχυρώθηκαν⁶ οι πέντε Ανεξάρτητες Διοικητικές Αρχές, μεταξύ των οποίων και ο Συνήγορος του Πολίτη με το άρθρο 103 παρ.9, κατά το οποίο « Νόμος ορίζει τα σχετικά με τη συγκρότηση και τις αρμοδιότητες του ΣΤΠ που λειτουργεί ως ανεξάρτητη αρχή».

⁶Αθανάσιος Γ. Ραΐκος, «Συνταγματικό Δίκαιο», Τόμος Ι, Εισαγωγή-Οργανωτικό μέρος, Δεύτερη έκδοση Β', Εκδόσεις Αντ. Ν. Σάκκουλα Αθήνα- Κομοτηνή 2002, σ. 885-887

α) Ο Συνήγορος του Πολίτη ως όργανο του κράτους

Η νομική θέση των Α.Δ.Α και κατά συνέπεια και του Συνηγόρου του Πολίτη είναι ανάλογη με την νομική θέση της Κυβέρνησης. Ειδότερα, η Αρχή αυτή είναι διοικητικό όργανο του κράτους, το οποίο, όπως ακριβώς και η Κυβέρνηση, υπόκειται μόνο στο δικαστικό και τον κοινοβουλευτικό έλεγχο. Ο κοινοβουλευτικός έλεγχος των Αρχών θεωρείται αυτονόητος από τη διάταξη του άρθρ. 101 Α παρ. 3 του Συντάγματος, η οποία εξουσιοδοτεί τον Κανονισμό της Βουλής να ρυθμίσει τον τρόπο της άσκησής του. Εξάλλου, ο δικαστικός έλεγχος των Αρχών είναι αυτονόητος. Οι Αρχές είναι «διοικητικές αρχές» υπό την έννοια του άρθρ. 95 παρ. 1 στοιχ. α του Συντάγματος και, συνεπώς, υπάγονται στον ακυρωτικό έλεγχο του Συμβουλίου της Επικρατείας.

Ο ΣΤΠ είναι σε αντίθεση με την Κυβέρνηση άμεσο όργανο⁷ του κράτους και δεν τελεί σε καμιά ιεραρχική σχέση προς άλλα όργανα αυτού. Η οργανική θέση του ΣΤΠ, και συγκεκριμένα η ανεξαρτησία του απέναντι στη νομοθετική και την εκτελεστική λειτουργία στηρίζεται απευθείας στο Σύνταγμα που το χαρακτηρίζει ρητά ως «ανεξάρτητη αρχή» και το οποίο κατοχυρώνει ρητά την προσωπική και τη λειτουργική ανεξαρτησία των μελών του.

⁷Αθανάσιος Γ. Ραΐκος, «Συνταγματικό Δίκαιο», Τόμος Ι. Εισαγωγή-Οργανωτικό μέρος, Δεύτερη έκδοση Β', Εκδόσεις Αντ. Ν. Σάκκουλα Αθήνα- Κομοτηνή 2002, σ. 895-896

ΜΕΡΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟ:

Ειδική προσέγγιση του θέματος

5. Ίδρυση του ΣΤΠ

Από το 1997 (με τον Νόμο 2477/1997) άρχισε να λειτουργεί και στην Ελλάδα ο θεσμός του «Συνηγόρου του Πολίτη», θεσμός ο οποίος ήταν ήδη από καιρό γνωστός σε άλλες χώρες της Ευρώπης, όπως έχουμε αναφέρει. Το άρθρο 1 παρ. 1-3 του νόμου ορίζει ότι συνιστάται « ανεξάρτητη διοικητική αρχή που ονομάζεται «Συνήγορος του Πολίτη», ότι ο ΣΤΠ «δεν υπόκειται σε έλεγχο από κυβερνητικό όργανο ή διοικητική αρχή» και ότι ο Συνήγορος του Πολίτη και οι Βοηθοί Συνήγοροι κατά την άσκηση των καθηκόντων τους «απολαύουν προσωπικής και λειτουργικής ανεξαρτησίας» Έτσι, ο ΣΤΠ είναι αναμφίβολα μια ανεξάρτητη διοικητική αρχή.⁸

⁸Αθανάσιος Γ. Ραΐκος, «Συνταγματικό Δίκαιο», Τόμος Ι, Εισαγωγή – Οργανωτικό μέρος, Δεύτερη έκδοση Β', Εκδόσεις Αντ. Ν. Σάκκουλα Αθήνα – Κομοτηνή 2002 σ. 883

6. Συγκρότηση του ΣΤΠ

Ο Συνήγορος του Πολίτη είναι μονοπρόσωπη ανεξάρτητη διοικητική αρχή σε αντίθεση με τις άλλες τέσσερις Α.Δ.Α.

α) Διορισμός

Ο νόμος (άρθρ.1 παρ.3) προβλέπει τέσσερις Βοηθούς Συνηγόρους, οι οποίοι επικουρούν τον ΣΤΠ. Το άρθρ. 2 του νόμου ρυθμίζει τα προσόντα, την εκλογή και τη θητεία του Συνηγόρου του Πολίτη και των Βοηθών Συνηγόρων του. Ως Συνήγορος του Πολίτη και Βοηθεί Συνήγοροι επιλέγονται πρόσωπα «εγνωσμένου κύρους που διαθέτουν υψηλή επιστημονική κατάρτιση και απολαύουν ευρείας κοινωνικής αποδοχής, ιδίως πρόσωπα που διατέλεσαν μέλη της Βουλής των Ελλήνων, ανώτατοι ή ανώτεροι δικαστικοί λειτουργοί, ανώτατοι κρατικοί λειτουργοί ή υπάλληλοι, καθηγητές ή αναπληρωτές καθηγητές ΑΕΙ, ανώτατα στελέχη του δημοσίου τομέα ή άλλων δημόσιων οργανισμών⁹. Ο ΣΤΠ επιλέγεται από το Υπουργικό Συμβούλιο μετά από προηγούμενη γνώμη της Επιτροπής Θεσμών και Διαφάνειας, σύμφωνα με τα οριζόμενα στον Κανονισμό της Βουλής, και διορίζεται με προεδρικό διάταγμα. Οι Βοηθεί Συνήγοροι, μεταξύ των οποίων και ο αναπληρωτής του ΣΤΠ, διορίζονται¹⁰ με απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης, μετά από πρόταση του ΣΤΠ.

⁹Μακροδημήτρης, «Ombudsman» ο έλεγχος της κακοδιοίκησης στην Ελλάδα και την Ευρώπη, Αντ. Ν. Σάκκουλας 1996, σ. 330

¹⁰Αθανάσιος Γ. Ραΐκος, «Συνταγματικό Δίκαιο», Τόμος Ι, Εισαγωγή-Οργανωτικό μέρος, Έκδοση Δεύτερη, Εκδόσεις Αντ. Ν. Σάκκουλα Αθήνα –Κομοτηνή 2002, σ. 884

β) Θητεία

Η θητεία του Συνηγόρου του Πολίτη και των Βοηθών Συνηγόρων του είναι πενταετής. Επανεκλογή του ίδιου προσώπου ως Συνηγόρου του Πολίτη δεν επιτρέπεται. Η πρόωρη λήξη της θητείας¹¹ του ΣΤΠ, για οποιονδήποτε λόγο, επιφέρει αυτοδίκαια και τη λήξη της θητείας των Βοηθών Συνηγόρων. Κατά τη διάρκεια της θητείας του Συνηγόρου του Πολίτη και των Βοηθών Συνηγόρων αναστέλλεται η άσκηση οποιουδήποτε άλλου δημόσιου λειτουργήματος. Οι λειτουργοί αυτοί δεν επιτρέπεται να ασκούν καμιά επαγγελματική δραστηριότητα ή να αναλαμβάνουν άλλα καθήκοντα, αμειβόμενα ή μη, στο δημόσιο ή ιδιωτικό τομέα. Ο νόμος ορίζει ότι βουλευτής που εκλέγεται ΣΤΠ ή Βοηθός Συνήγορος οφείλει να παραιτηθεί από τη βουλευτική ιδιότητα προτού αναλάβει καθήκοντα.

γ) Αρχή του ποινικά ανευθύνου του ΣΤΠ

Στον νόμο καθιερώνεται και η αρχή του ποινικά ανευθύνου¹² του ΣΤΠ και των Βοηθών Συνηγόρων του που κατοχυρώνεται από το άρθρ. 61 παρ. 1-2 πτυ Συντάγματος για τους βουλευτές: « Ο Συνήγορος του Πολίτη και οι Βοηθοί Συνήγοροι δεν ευθύνονται, δεν διώκονται και δεν εξετάζονται για γνώμη που διατύπωσαν ή πράξη που εξετέλεσαν κατά την άσκηση των καθηκόντων τους. Δίωξη επιτρέπεται μόνο για συκοφαντική δυσφήμιση, εξύβριση ή παραβίαση του απορρήτου».

δ) Παύση της θητείας

Ο νόμος (άρθρ. 2 παρ.4) προβλέπει την παύση¹³ του ΣΤΠ με προεδρικό διάταγμα που εκδίδεται ύστερα από πρόταση του Υπουργικού Συμβουλίου και προηγούμενη γνώμη της Επιτροπής Θεσμών και Διαφάνειας, «για ανικανότητα εκτέλεσης καθηκόντων του λόγω νόσου ή αναπηρίας, σωματικής ή πνευματικής. Και την παύση των Βοηθών Συνηγόρων με απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης, μετά από πρόταση του ΣΤΠ, για τους ίδιους λόγους και για ανεπάρκεια κατά την άσκηση των καθηκόντων τους».

11,12,13Αθανάσιος Γ. Ραΐϊκος, «Συνταγματικό Δίκαιο», Τόμος Ι, Εισαγωγή-Οργανωτικό μέρος, Δεύτερη έκδοση, Εκδόσεις Αντ. Ν. Σάκκουλα αθήνα-Κομοτηνή 2002, σ.883-884

7. Αποστολή- Αρμοδιότητα

Αποστολή του ΣΤΠ είναι η διαμεσολάβηση μεταξύ του πολίτη και των δημοσίων υπηρεσιών, οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης, νομικών προσώπων δημοσίου δικαίου και επιχειρήσεων κοινής ωφέλειας με σκοπό την προστασία των δικαιωμάτων του πολίτη, την καταπολέμηση της κακοδιοίκησης και την τήρηση της νομιμότητας. Αρμοδιότητα¹⁴, λοιπόν, της αρχής είναι η έρευνα ατομικών διοικητικών πράξεων ή παραλείψεων ή υλικών ενεργειών οργάνων των δημοσίων υπηρεσιών που παραβιάζουν δικαιώματα ή προσβάλλουν νόμιμα συμφέροντα φυσικών ή νομικών προσώπων. Ιδίως ερευνά τις περιπτώσεις κατά τις οποίες όργανο δημόσιας υπηρεσίας, ατομικό ή συλλογικό:

- προσβάλλει, με πράξη ή παράλειψη, δικαίωμα ή συμφέρον προστατευόμενο από το Σύνταγμα και τη νομοθεσία,
- αρνείται να εκπληρώσει συγκεκριμένη υποχρέωση που επιβάλλεται από τελεσίδικη δικαστική απόφαση,
- αρνείται να εκπληρώσει συγκεκριμένη υποχρέωση που επιβάλλεται από ισχύουσες διατάξεις ή από ατομική διοικητική πράξη,
- ενεργεί ή παραλείπει νόμιμη οφειλόμενη ενέργεια, κατά παράβαση των αρχών της χρηστής διοίκησης και της διαφάνειας ή κατά κατάχρηση εξουσίας.

Κατ' εξαίρεση δεν ερευνά θέματα που ανήκουν στην αρμοδιότητα κάποιων ειδικά οριζομένων δημόσιων υπηρεσιών (κατά βάση των δικαστικών και στρατιωτικών αρχών, της Αστυνομίας, της Εκκλησίας της Ελλάδος κ.α) Επίσης, δεν επιλαμβάνεται υποθέσεων που αφορούν διοικητικές ενέργειες οι οποίες δημιουργούν δικαιώματα υπέρ τρίτων ή καταστάσεις ευνοϊκές για τρίτους (οι οποίες ανατρέπονται μόνο δικαστικά), εκτός αν υπάρχει προφανής παρανομία ή βλάπτεται έντονα το περιβάλλον. Τέλος, δεν έχει αρμοδιότητα επί υποθέσεων που εκκρεμούν σε δικαστήρια.

¹⁴Επαμεινώνδας Π. Σπηλιωτόπουλος, « Εγχειρίδιο Διοικητικού Δικαίου», 2. Ο Ενδιάμεσος έλεγχος, Ενδέκατη Έκδοση, Ανατύπωση 2005, Εκδόσεις Αντ. Ν. Σάκκουλα Αθήνα – Κομοτηνή, σ. 402-403

8. Η αναφορά

Ο Συνήγορος του Πολίτη αναλαμβάνει τη διαμεσολάβηση είτε αυτεπαγγέλτως, για σχετικά θέματα που απασχολούν την κοινή γνώμη, είτε, κυρίως, μετά από ενυπόγραφη αναφορά¹⁵ προσώπου του οποίου δικαίωμα ή νόμιμο συμφέρον θίγεται άμεσα από ατομική διοικητική πράξη ή και από οποιαδήποτε άλλη ενέργεια ή παράλειψη της Διοίκησης. Η αναφορά πρέπει να υποβληθεί μέσα σε έξι μήνες από τότε που ο ενδιαφερόμενος έλαβε γνώση για την ενέργεια ή την παράλειψη της Διοίκησης. Η αναφορά μπορεί να υποβληθεί είτε αυτοπροσώπως, είτε ταχυδρομικά, είτε με τηλεομοιοτυπία(fax). Η αναφορά πρέπει να περιέχει τα ακόλουθα:

- συνοπτική περιγραφή του προβλήματος,
- ποια είναι η εμπλεκόμενη δημόσια υπηρεσία,
- τις ενέργειες που έχουν προηγηθεί,
- το αποτέλεσμα τους και
- κάθε αποδεικτικό στοιχείο ή πληροφορία που μπορεί να βοηθήσει στη διερεύνηση του θέματος.

Μετά την υποβολή της αναφοράς αυτής, ο Συνήγορος του Πολίτη διερευνά το ζήτημα θέτοντας σχετικά ερωτήματα στους εμπλεκόμενους φορείς οι οποίοι και υποχρεούνται να συνεργαστούν. Ο Συνήγορος του Πολίτη μπορεί να θέσει μια αναφορά στο αρχείο αν κρίνει ότι είναι προφανώς αόριστη, αβάσιμη ή ασήμαντη. Σε κάθε περίπτωση πάντως ενημερώνεται ο πολίτης που υπέβαλε την αναφορά.

Αξίζει να σημειωθεί πως η υποβολή της αναφοράς δεν εξαρτάται από την άσκηση ή μη αίτησης θεραπείας ή ιεραρχικής προσφυγής. Δεν διακόπτει ούτε αναστέλλει τις προθεσμίες για προσφυγή στα δικαστήρια(γενικά για την άσκηση ενδίκου μέσου ή βοηθήματος). Στην περίπτωση που ασκηθεί ενδικοφανής προσφυγή, ο ΣτΠ δεν επιλαμβάνεται πριν κρίνει επ' αυτής το αρμόδιο όργανο ή πριν παρέλθει άπρακτη η σχετική τρίμηνη προθεσμία. Με απλά λόγια, αν έχουμε μια περίπτωση όπου μπορεί να ασκηθεί ενδικοφανής προσφυγή¹⁶, σε κάθε περίπτωση την ασκούμε. Αν όχι ή αν αυτή απορριφθεί(ρητά ή σιωπηρά, με την άπρακτη παρέλευση τριμήνου), τότε θα πρέπει να επιλέξουμε αν θα καταφύγουμε στον ΣτΠ ή στα Διοικητικά Δικαστήρια δεδομένου μάλιστα ότι, όπως προαναφέραμε, ο ΣτΠ δεν μπορεί να επιληφθεί υποθέσεων που εκκρεμούν στα δικαστήρια.

15,16Επαμεινώνδας Π.Σπηλιωτόπουλος, «Εγχειρίδιο Διοικητικού Δικαίου», παρ.2 Ο Ενδιάμεσος έλεγχος,11^η Έκδοση,Ανατύπωση 2005, Εκδόσεις Αντ.Ν Σάκκουλα,σ.403-404

9. Η Διαδικασία ελέγχου

Ο Συνήγορος του Πολίτη μπορεί να ζητά από τις δημόσιες υπηρεσίες κάθε πληροφορία, έγγραφο ή άλλο αποδεικτικό στοιχείο για την υπόθεση, να εξετάζει πρόσωπα, να ενεργεί αυτοψία και να παραγγέλλει πραγματογνωμοσύνη. Κατά την εξέταση εγγράφων και άλλων αποδεικτικών στοιχείων που βρίσκονται στη διάθεση δημοσίων υπηρεσιών, δεν μπορεί να αντιταχθεί ο χαρακτηρισμός τους ως απόρρητα, εκτός εάν αφορούν την εθνική άμυνα, την κρατική ασφάλεια και τις διεθνείς σχέσεις της χώρας. Όλες οι δημόσιες υπηρεσίες οφείλουν να διευκολύνουν με κάθε τρόπο την έρευνα. Η μη σύμπραξη δημόσιας υπηρεσίας στη διεξαγωγή της αποτελεί αντικείμενο ειδικής έκθεσης του ΣτΠ προς τον καθ' ύλην αρμόδιο υπουργό.

Μετά το πέρας της έρευνας¹⁷ εάν η αναφορά κρίνεται από τον Συνήγορο του Πολίτη ή τον Βοηθό Συνήγορο, στον οποίο έχει ανατεθεί η υπόθεση, προφανώς αόριστη, αβάσιμη ή ασήμαντη τίθεται στο αρχείο. Στην αντίθετη περίπτωση συντάσσεται πόρισμα που δεν έχει χαρακτήρα διοικητικής πράξης αλλά περιέχει προτάσεις, το οποίο γνωστοποιεί στον καθ' ύλην αρμόδιο υπουργό και τις αρμόδιες υπηρεσίες. Ο δε ΣτΠ ή ο Βοηθός Συνήγορος διαμεσολαβεί με κάθε πρόσφορο τρόπο για την επίλυση του προβλήματος του ενδιαφερομένου. Ο ΣτΠ στις προτάσεις του προς τις υπηρεσίες μπορεί να θέτει προθεσμία, μέσα στην οποία οφείλουν να τον ενημερώσουν για τις ενέργειες τους σχετικά με την εφαρμογή των προτάσεων του ή για τους λόγους που δεν επιτρέπουν την αποδοχή τους. Ο ΣτΠ μπορεί να δημοσιοποιήσει τη μη αποδοχή των προτάσεων του, εφόσον κρίνει ότι δεν αιτιολογείται επαρκώς. Η Α.Δ.Α ενημερώνει σε κάθε περίπτωση τον ενδιαφερόμενο για την τύχη της αναφοράς του.

¹⁷Επαμεινώνδας Π. Σπηλιωτόπουλος, «Εγχειρίδιο Διοικητικού Δικαίου» παρ. 2 Ο Ενδιάμεσος έλεγχος, 11^η Έκδοση, Ανατύπωση 2005, Εκδόσεις Αντ. Ν. Σάκκουλα Αθήνα- Κομοτηνή, σ. 404-405

10. Η βασική στόχευση του Συνηγόρου

Ως ανεξάρτητη αρχή ο Συνήγορος του Πολίτη καλείται να συμβάλλει στον πλουραλισμό των θεσμών και στην εμβάθυνση της δημοκρατίας. Σε μια σύγχρονη δημοκρατία το αίτημα της ποιότητας της δημοκρατικής ζωής δεν ικανοποιείται μόνο με τη διεξαγωγή περιοδικών, ελεύθερων και τίμιων εκλογών ή την ακώλυτη άσκηση ατομικών και συλλογικών δικαιωμάτων.

Το αίτημα εκπληρώνεται ουσιαστικά με την πολλαπλότητα και την εξισορρόπηση των πολιτικών θεσμών, έτσι ώστε κανένας πόλος εξουσίας να μην αποκτά υπερβολική ισχύ. Η περαιτέρω ενίσχυση, για παράδειγμα, της – δημοκρατικά εκλεγμένης και ελεγχόμενης- κορυφής της εκτελεστικής εξουσίας μπορεί να οδηγήσει στην «τυραννία της πλειοψηφίας» που την έχει νομιμοποιήσει. Οι αναξάρτητες διοικητικές αρχές αποτελούν ανάχωμα σε τέτοιες τάσεις.

Αν η μια άποψη της χρησιμότητας του ΣΤΠ είναι η εμβάθυνση της δημοκρατίας, η άλλη είναι η πραγμάτωση του κράτους δικαίου, γιατί οι νόμοι είναι φτιαγμένοι από έννοιες και δεν υπάρχουν έννοιες αθώες, με προφανές και διαχρονικό περιεχόμενο.

Ταυτόχρονα, η πολυνομία και η αντιφατικότητα του ελληνικού δικαϊκού συστήματος το καθιστά ευάλωτο σε απόπειρες της δημόσιας διοίκησης(κεντρικής και τοπικής) να αρνηθεί να εφαρμόσει τον νόμο, να τον ερμηνεύσει κατά το δοκούν, και σε ακραίες περιπτώσεις να τον εφαρμόσει μεροληπτικά ή και να παρανομήσει.

Εφόσον κράτος δικαίου δεν είναι το δίκαιο κράτος αλλά εκείνο στο οποίο εφαρμόζεται το ισχύον Δίκαιο, σε μια χώρα όπου πολλοί νόμοι μένουν ανεφάρμοστοι ή εφαρμόζονται επιλεκτικά, ο ΣΤΠ δεν έρχεται τόσο να επινείμει δικαιοσύνη όσο να καταπολεμήσει τον φορμαλισμό, την τυπολατρεία εξαιτίας της οποίας ο πολίτης αισθάνεται απροστάτευτος.

11.Ο χαρακτήρας του θεσμού του Έλληνα ΣΤΠ

Διεθνώς ο θεσμός του “Ombudsman” έχει εν μέρει και ανακριτικό χαρακτήρα, χωρίς όμως αυτό να είναι το κύριο χαρακτηριστικό του. Ο “Ombudsman” αποδίδει ευθύνες σε όργανα της διοίκησης, όταν από την έρευνα του προκύψουν στοιχεία σε βάρος τους. Ωστόσο, ο χαρακτήρας του θεσμού είναι και διαμεσολαβητικός ανάμεσα στον πολίτη και την διοίκηση και υπερασπιστικός του πολίτη απέναντι στη διοίκηση, της οποίας το μέγεθος και η πολυπλοκότητα έχουν λάβει στα σύγχρονα κράτη διαστάσεις τέτοιες ώστε ο μεμονωμένος πολίτης να αδυνατεί να την προσπελάσει. Εν όψει των ανωτέρω, είναι αναμενόμενο ότι ο θεσμός του “Ombudsman” εμπεριέχει τόσο διαμεσολαβητικά και υπερασπιστικά όσο και ανακριτικά στοιχεία. Στην ελληνική εκδοχή του θεσμού φαίνεται ότι στις υποθέσεις που ο ΣΤΠ ανέλαβε μέχρι σήμερα δεν πρυτάνευσε το ανακριτικό στοιχείο έναντι των άλλων δύο. Αντιθέτως, οι τέσσερις «κύκλοι»(κύκλος δικαιωμάτων του ανθρώπου, κύκλος κοινωνικής προστασίας, κύκλος ποιότητας ζωής, κύκλος σχέσεων κράτους – πολίτη) στους οποίους είναι κατανεμημένο το προσωπικό του ΣΤΠ ενήργησαν περισσότερο ως υπερασπιστές και διαμεσολαβητές των υποθέσεων που ανέλαβαν.

12. Ο ΣτΠ για το περιβάλλον

Το έργο της Αρχής κατανέμεται σε τέσσερις κύκλους δραστηριότητας¹⁸ και συγκεκριμένα στον κύκλο δικαιωμάτων του ανθρώπου, στον κύκλο κοινωνικής προστασίας, στον κύκλο ποιότητας ζωής και στην κύκλο σχέσεων κράτους – πολίτη. Στο πεδίο αρμοδιότητας του Κύκλου Ποιότητας Ζωής εμπίπτει η προστασία του φυσικού, οικιστικού και πολιτιστικού περιβάλλοντος. Ο Κύκλος Ποιότητας Ζωής¹⁹ του ΣτΠ επιδιώκει με κάθε τρόπο κατά τη διερεύνηση των αναφορών που υποβάλλονται ενώπιόν του, την τήρηση εκ μέρους της Διοίκησης των εθνικών και κοινοτικών κανόνων που αφορούν την προστασία του περιβάλλοντος, ενισχύοντας με τον τρόπο αυτό το ατομικό δικαίωμα στο περιβάλλον και εξασφαλίζοντας τη βούληση του συντακτικού νομοθέτη να προστατεύει το περιβάλλον με απόλυτο τρόπο.

Ο ΣτΠ αποσκοπεί δια της δημόσια έκθεσης και της πειθούς στην αλλαγή της διοικητικής πρακτικής και στην εμπέδωση αρχών χρηστής διοίκησης, η δε προστασία του περιβάλλοντος ήταν το μόνο θεματικό πεδίο που μνημονευόταν ειδικά στον προ δεκαετίας ιδρυτικό του νόμο. Με μέσο όρο αναφορών περί τις 2000 κάθε χρόνο για θέματα που άπτονται της ποιότητας ζωής και του περιβάλλοντος, η Αρχή έχει αναδείξει ποικίλα ζητήματα πράξεων ή παραλείψεων της διοίκησης που απολήγουν σε προσβολή του φυσικού περιβάλλοντος, έχει πετύχει την άρση παράνομων καταστάσεων και έχει υποβάλλει νομοθετικές και διοικητικές προτάσεις σε ειδικές και στις ετήσιες εκθέσεις της προς τη Βουλή των Ελλήνων. Ο ΣτΠ διαπιστώνει ότι η ελληνική διοίκηση, ως προς την προστασία του περιβάλλοντος, δρα αποσπασματικά ακόμη και όταν ενεργεί κατασταλτικά και η δράση της συχνά προκαλείται ή επισπεύδεται από τη διαμεσολάβηση της Αρχής.

¹⁸ Παγκάκης, Γρηγόριος Λ. «Ο Συνήγορος του Πολίτη» 2003, σ.59

¹⁹ Τσαπόγας, «Ο Συνήγορος του Πολίτη και η ενδυνάμωση της προστασίας των δικαιωμάτων», (Διοίκηση και πολιτεία, μελέτες), 2003, σ. 26

- Στρατηγική ως προς το περιβάλλον: ο Συνήγορος αποβλέπει στην ευαισθητοποίηση και τον συντονισμό όλων των βαθμίδων της διοίκησης(κεντρικής, περιφερειακής διοίκησης και τοπικής αυτοδιοίκησης), ώστε οι υπηρεσίες να αναπτύξουν προληπτική και αποτελεσματική δράση για την περιβαλλοντική αειφορία. Για την επίτευξη αυτού του αποτελέσματος έχουν τεθεί δυο ενδιάμεσοι στόχοι: η εξασφάλιση, τουλάχιστον, της κατασταλτικής δράσης της διοίκησης στις περιπτώσεις παραβίασης της νομοθεσίας και ο συντονισμός της δράσης των συναρμόδιων υπηρεσιών για την πάταξη φαινομένων αυθαιρεσίας.

13. Παραδείγματα της διαμεσολάβησης

του ΣΤΠ

Ο Συνήγορος του Πολίτη έχει εξετάσει αναφορές πολιτών σχετικά με το κώλυμα διορισμού στο δημόσιο λόγω προηγούμενης ποινικής καταδίκης. Παρακάτω αναφέρονται ενδεικτικά δύο χαρακτηριστικές περιπτώσεις:

Στην πρώτη περίπτωση, όπως αναφέρει η Αρχή καταγγέλθηκε, από το δημόσιο, σύμβαση εργάτη λόγω της «ποινικής κατάστασης» του. Σύμφωνα, όμως, με τη διάταξη του άρθρ. 4 παρ.6 ν. 2207/1994 τα κωλύματα διορισμού λόγω εγκληματικής δράσης δεν ισχύουν για άτομα που προσλαμβάνονται σε θέσεις βοηθητικού ή ανειδίκευτου προσωπικού ενώ επιπλέον η περίοδος της αναστολής της ποινής είχε παρέλθει επιτυχώς. Μετά από σχετική επισήμανση της Αρχής το Υπουργείο Πολιτισμού επανεξέτασε την υπόθεση και επαναπροσέλαβε τον ως άνω εργαζόμενο.

Στη δεύτερη περίπτωση, επισημαίνεται ότι απορρίφθηκε η πρόσληψη οδηγού σε (ιδιωτικό) Παιδικό σταθμό, γιατί διαπιστώθηκε ότι ο ενδιαφερόμενος έχει καταδικαστεί παλιότερα σε φυλάκιση τεσσάρων μηνών. Σύμφωνα, όμως, με τη διάταξη του άρθρ. 102 παρ.2 Ποιν. Κώδ. αν η αναστολή δεν αρθεί η ποινή που είχε ανασταλεί θεωρείται σαν να μην είχε επιβληθεί. Συνεπώς, η καταδικαστική απόφαση αποσβήνεται και θεωρείται ως να μην υπήρξε ποτέ. Μετά από σχετική επισήμανση της Αρχής η Νομαρχία Αθηνών, με νέα απόφαση της, ενέκρινε την πρόσληψη του ενδιαφερόμενου.

14. Βασικά συμπεράσματα

Καταλήγοντας, θα λέγαμε πως ο θεσμός του Συνηγόρου του Πολίτη μπορεί να θεωρηθεί ως μια ουσιαστική καινοτομία για την βελτίωση της λειτουργίας της δημόσιας διοίκησης και της προστασίας του πολίτη από φαινόμενα κακοδιοίκησης. Η εξάπλωση, θεσμοθέτηση και καταδίωξη του επιτελούμενου έργου σε υπερεθνικό και διεθνές επίπεδο αποτελεί επιβεβαίωση της αναγκαιότητας ύπαρξης και λειτουργίας του θεσμού τόσο στις αναπτυγμένες χώρες,όπου αποσκοπεί στο βάθεμα της Δημοκρατίας, όσο και στις αναπτυσσόμενες χώρες, όπου λειτουργεί ως θεσμός αποδοχής και εδραίωσης των αρχών της Δημοκρατίας.

Ο ΣΤΠ για τα ελληνικά δεδομένα έχει ήδη καταξιωθεί στη συνείδηση του πολίτη, γεγονός που επιβεβαιώνεται και από τα στοιχεία που καταχωρούνται στις ετήσιες εκθέσεις του ΣΤΠ. Ωστόσο, παράδοξο απότοκο της μέχρι στιγμής επιτυχίας του θεσμού είναι ο κίνδυνος να υποστεί τις απρόβλεπτες συνέπειες της ευρείας απήχησης του.

Η νομιμοποίηση του θεσμού ως πράγματι ανεξάρτητης και αποτελεσματικής διοικητικής αρχής μπορεί να προκαλέσει σώρευση υποθέσεων με εντεινόμενους ρυθμούς από τη μεριά των «χρηστών» και αντίστοιχες τάσεις για υπεκφυγή ή καθυστέρηση των διορθωτικών μέτρων από την πλευρά της διοίκησης. Η τελευταία μπορεί να καταφύγει στην καθυστέρηση, εφόσον η πλήρης απόρριψη της παρέμβασης του ΣΤΠ είναι γι' αυτήν όλο και λιγότερο πρόσφορη επιλογή. Αν προκύψει τέτοια εξέλιξη, τότε η αποτελεσματικότητα του θεσμού θα αξιολογείται όχι τόσο με βάση την αναλογία θετικών/ αρνητικών εκβάσεων των παρεμβάσεών του, όσο με βάση το ποσοστό των υποθέσεων οι οποίες θα έχουν οποιαδήποτε έκβαση(θετική ή αρνητική για τον πολίτη) στο σύνολο των υποθέσεων που θα έχει αναλάβει. Μια τέτοια εξέλιξη που δεν συνεπάγεται απορρόφηση του Συνηγόρου από το «σύστημα» αλλά έξωθεν αποδυνάμωση του, δεν είναι αναγκαία.

15. Περίληψη της εργασίας

Η συγκεκριμένη εργασία πραγματεύεται την Ανεξάρτητη Διοικητική Αρχή «Συνήγορος του Πολίτη». Αρχικά, με κάποιες εισαγωγικές παρατηρήσεις προσεγγίζει γενικά τον ΣτΠ. Επειδή ακριβώς πρόκειται για μια Α.Δ.Α, μετά την εισαγωγή ακολουθεί μια σύντομη παρουσίαση των Α.Δ.Α, ενώ αναφορά γίνεται και για την νομοθετική καθιέρωση του θεσμού. Στη συνέχεια, η έρευνα επικεντρώνεται αποκλειστικά στον ΣτΠ ξεκινώντας με την προβολή των διεθνών προτύπων και την αναδρομή στην ιστορία μέχρι την τελική καθιέρωση του θεσμού, ο οποίος είναι συνταγματικά κατοχυρωμένος και λειτουργεί ως όργανο του κράτους. Κατόπιν, μέσω της εργασίας ο αναγνώστης πληροφορείται για την ίδρυση, τη συγκρότηση, τις αρμοδιότητες, τη διαδικασία διαμεσολάβησης, το βασικό στόχο, τον χαρακτήρα του ΣτΠ και τη δραστηριότητα του για το περιβάλλον. Καταληκτικό συμπέρασμα της εργασίας είναι πως, ενώ ο ΣτΠ είναι μια καινοτομία για τη βελτίωση της διοίκησης και τη προστασία των πολιτών από την κακοδιοίκηση, κινδυνεύει να υποστεί αρνητικές συνέπειες της απήχυσής του.

16. Περίληψη στα Αγγλικά

The specific research deals with the Independent Administrative Authority, “Ombudsman”. Firstly, with some introducing remarks generally try to bring near the “Ombudsman”. As an Independent Administrative Authority, after the introduction follows a brief projection of Independent Administrative Authorities. Except from this the legislative establishment of the institution is reported. After this, the research is occupied exclusively with the “Ombudsman” beginning with the projection of the international models and the “Ombudsman’s” final establishment which is constitutionally secured and operates as a state’s instrument. Continually, through this research the reader is informed for the foundation, the formation, the obligations, procedure of the control, the basic target, the character and the activity for environment. The ending conclusion of the research is that, whereas “Ombudsman” is an innovation for the improvement of public administration and the citizen’s protection from the bad administration, there’s a risk to face the negative consequences of its effect.

17. Βιβλιογραφικός πίνακας

- Αθανάσιος Γ. Ραΐκος, «Συνταγματικό Δίκαιο», Τόμος Ι, Εισαγωγή- Οργανωτικό μέρος, 2^η έκδοση, Εκδόσεις Αντ. Ν. Σάκκουλα, Αθήνα- Κομοτηνή 2002
- Βρέτου Κ. Βασιλική , «Ευρωπαϊός Διαμεσολαβητής, ΣΤΠ και ο ρόλος τους στην προστασία του περιβάλλοντος», 2008
- Δημητρόπουλος Γ. Ανδρέας, «Οργάνωση και λειτουργία του κράτους», (Σύστημα Συνταγματικού Δικαίου), Τόμος Β΄, Εκδόσεις Αντ. Ν. Σάκκουλα, Αθήνα- Θεσσαλονίκη 2009
- Κοζύρης, Φαίδων Ι. , Μεγγλίδου Σ. «Η ανεξαρτησία των ανεξάρτητων αρχών», 2003
- Λουκακός, «Τα πορίσματα του Κύκλου Ποιότητας Ζωής του ΣΤΠ, 1998-2003
- Μακρυδημήτρης, «Ombudsman» : Ο έλεγχος της κακοδιοίκησης στην Ελλάδα και την Ευρώπη,(διοίκηση και πολιτεία), 1996
- Μακρυδημήτρης Αντ. «Η Διοίκηση και το Σύνταγμα», Εκδόσεις - Αντ. Ν. Σάκκουλα, Αθήνα- Κομοτηνή 2002
- Μακρυδημήτρης, «Δημόσια Διοίκηση: στοιχεία διοικητικής οργάνωσης», 2006
- Παγκάκης, Γρηγόριος Λ. « Ο Συνήγορος του Πολίτη»(νέοι θεσμοί) 2003
- Παγκάκης Γρ. «Εισαγωγή στη Δημόσια Διοίκηση», Εκδόσεις Αντ. Ν. Σάκκουλα, Αθήνα – Κομοτηνή 1991
- Σπηλιωτόπουλος Π. Επαμεινώνδας, «Εγχειρίδιο Διοικητικού Δικαίου», παρ. 2 Ο Ενδιάμεσος έλεγχος, 11^η έκδοση, Ανατύπωση, Εκδόσεις Αντ. Ν. Σάκκουλα Αθήνα- Κομοτηνή 2005
- Τσαπόγας, « Ο ΣΤΠ και η ενδυνάμωση της προστασίας των δικαιωμάτων(Διοίκηση και πολιτεία),2003